

עבודה זרה דף י"ד

עֵימוֹת

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 * לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדין, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיה תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובכתך בדרך.

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

בוטניקה | האם "ארז השיטה" מתקיים גם בחורף

רש"י פירש ש"תורניתא" הוא עץ שיטה, הנזכר בפסוק בישיעיהו פרק מא "אַתָּן בְּמַדְבַּר אֲרָז שִׁטָּה וְהַדָּס וְעֵץ שֶׁמֶן אֲשֵׁים בְּעֶבְרָה בְרוֹשׁ תִּדְקֶר וְתֹאשׂוּר יִחְדָּו". התוספות הקשו עליו דאם כן איך אמרו בגמרא שאין לו עיקר להתקיים בארץ בשביעית.

בספר בניין שלמה תמה על קושיית התוספות שמצאנו שיש אילנות שאינן מתקיימים בחורף, כמו שהביאו התוספות עצמם בברכות דף מ' (לגבי הנידון על מה מברכים בפה"ע), וא"כ אולי גם אותה "שיטה" אינה מתקיימת בחורף.

נמצא שלדעת רש"י ה"שיטה" אינה קיימת אלא בקיץ, אבל בחורף אין עיקרה קיים.

גאולה | האם נבואת "אתן במדבר שיטה" מתפרשת כפשוטה או כמליצה

נראה ליישב קושיית הבניין שלמה, שכוונת התוספות להקשות מהנבואה בישיעיהו, שם כתוב שלפני הגאולה יהיו בני ישראל במדבר [לפי פשוטו: בדרך אל ארץ ישראל] ושם יהיו צמאים ועייפים מחורב המדבר והקב"ה יוציא להם מעיינות מים ויצמיח שם אילנות להצל מעליהם. ומסיים הנביא "לְמַעַן יֵרְאוּ וַיִּדְעוּ וַיִּשְׂמְחוּ וַיִּשְׂפְּלוּ וַיִּחְדָּו כִּי יָד ה' עֲשֵׂתָהּ זֹאת וְקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָצָה".

ומפרש הרד"ק "שיבראו אלה העצים במדבר בקומתן כמו שנבראו בימי בראשית ויהיה להם צל שלא יכם שרב ושמש, או להעמיד הפלא ההוא מהיום ההוא והלאה ויהיו באותן מדברות לעולם מים ועצים גדלים בהם ויאמרו בני העולם בעברם בהם זה עשה האל לכבוד ישראל ויודו לשם ה' לעולם על הפלא ההוא, וכן אמר למטה בפרשה דרשו ה' והיה להם לשם לאות עולם לא יכרת".

מזה הבינו התוספות שאותו ארז "שיטה" אין עיקרו נאבד בימות הגשמים, דאם כן לא ישאר אותו ארז שיטה אחרי כמה חודשים ולא יהיה בזה אות ומופת לדורות לעיני העמים.

אבל רש"י לשיטתו שמפרש בישיעיהו שם את כל הנבואה על

דרך המליצה, שעם ישראל יהיו צמאים ומשתוקקים לדבר ה' כאילו היו במדבר שמים, "וכשישוב אפו יכין להם לחם ומים וישכון שכינתו ורוח בפי נביאיהם" ויתן להם נהרות – "לב מבין לחכמה ונבואה", ו"ארזים" – "כל מיני ישוב ואילנות סרק העשויון לבניין, אף במ אתן כל מיני חכמה וטובה ושלום". ואם כן לשיטתו שוב לא קשה כלל לומר שהשיטה אינה מתקיימת בימות הגשמים.

עץ השיטה

וורט | מה היה הנס של "סוכות ממש"

והנה, המשכן והכלים היו עשויים מעצי שיטים, ולקמן דף כד נקרא ארון הברית "שיטה" על שם שהוא עשוי מעצי שיטים, הרי שעצי השיטים הם לשון רבים של עץ השיטה.

והנה, שיטת ר"ע שחג הסוכות הוא ע"ש "סוכות ממש שעשו להם", וצריך להבין מהו הנס הגדול בכך שעשו להם סוכות ממש. הראשונים צידדו שבאמת להאי מ"ד אינו על שם הנס שבעצם הסוכות אלא על הישרדותם במדבר בלא עיר מושב במשך ארבעים שנה.

אכן עפ"י הגמרא שלנו נראה לבאר את הנס שבעצם עשיית הסוכות ממש.

דהנה האבן עזרא בתחילת פרשת תרומה "כי היה סמוך אל הר סיני יער עצי שיטים, ובבואם שם, אמר להם ששים יתעכבו הרבה, ואין עליהם ענן כאשר פירשתי. אז עשה כל אחד סוכה, והנשיאים עשו כדמות חצרות. כל אחד כפי מעלתו, וכרתו כל היער, כי עם רב היו, ועשו סוכות. ומשה לא דבר להם דבר המשכן, רק אחר יום הכפורים. וזה טעם "וכל אשר נמצא אתו [עצי שיטים לכל מלאכת העבודה הביאו]".

תופעה | העמדת תרנגול לפני הדרשן בחתונה

אכן לכשנדקדק נראה שאין המדובר באותו המנהג, שהרי כאן בהכרח משמע שהגוי רוכש רק תרנגול לבדו [דאי לאו הכי, יש לנו סימן לדעת האם רוכשו לקרבן או לסימן פרו ורבו: האם מקפיד לקנות תרנגול ותרנגולת].

מעניין לדעת שגם מנהג זה שורשו אצל עם ישראל. בספר 'משיבת נפש' הקדמון (מלפני יותר מחמש מאות שנה, לרבי יוחנן לוריא זצ"ל פרשת כי תצא עמ' רמט) מביא "מנהג שנהגו באלו גלילות להעמיד דרשן בעת החתונה, ולהעמיד לפניו... תרנגול".

הוא מבאר את המנהג זה, שמרמזים לו לת"ח שהוא כמו התרנגול, כמו שהתרנגול מבחין בין יום ובין לילה היינו מבחין בין טוב לרע, כי האור נקרא טוב ובהפך החשך נקרא רע, כן תלמיד חכם יודע להבחין בין טוב לרע.

וכמו שהתרנגול מעורר אותנו משינה לעמוד לעבודת יוצרנו, לזמן ק"ש ותפלה, ומקדים מעט קודם זריחת השמש, היינו שנקום מהשינה להתעורר ונתבודד בשכלינו, שלא נקום להתפלל פתאום מהשינה, כן תלמיד חכם תמיד מזרז אותנו לתורה ולמצוות ולמעשים טובים בכל יום ויום.

וכמו שהתרנגול יודע ומכיר העת לטובה ולרעה, כי אם כבר היו זמן מעונן ועת גשמים ויגיע זמן הצלילות או בהיפך, אז קרא התרנגול להודיעינו בכדי שנדע לעשות דברים הראויים לכל זמן, וזמן כן הת"ח בראותו שההתרגשות באה ח"ו לעולם הן דבר או איזה פורענות שהוא מעורר העם לעשות תשובה ולהסיר המכשול טרם יבואו ימי הרעה.

וכן לעת השמחה, כגון מועדים ושמחת חנוכה ופורים וסעודת נישואין וברית מילה, יזהר העם קודם המעשה שלא ינהג קלות ראש מתוך השמחה, ויהא מורא שמים עליהם, וישבחו השם במורא ובאימה. וע"כ מעורר בעל הסעודה את הת"ח שיתנהג כתרנגול וידרוש לרבים הצריך לדרוש. עכ"ד ספר משיבת נפש.

הצעה | התרנגול – תזכורת לדרשן לסיים בזמן...

ידידי החכם רבי יעקב ישראל סטל שליט"א הציע בספרו "סגולה" (עמוד 41 ואילך) הצעה משעשעת לתפקידו של התרנגול מול הדרשן התורן.

הוא מביא תחילה תשובה מעניינת מאותה תקופה (אך בארץ אחרת):

"שאלתי להרב כמה"ר יעקב מטרייל על טלטול הכלי

והנה, האבן עזרא עצמו בפרשת אמור כתב שבני ישראל עשו הסוכות בימות החורף בעקבות הקור, כי בקיץ לא היו צריכים לצל מחמת ענן ה' שסכך עליהם.

ואם כן, נבואה חשבון, הרי מבואר בגמרא שלנו (לשיטת רש"י) שאותם עצי שיטים אינם מתקיימים בימות החורף, וא"כ איך מצאו בימות החורף יער עצי שיטים? אין זה אלא נס ופלא שעשה להם הקב"ה כדי שיהיו להם סוכות להתחמם בהם. לכן ציווה הקב"ה לעשות זכר לסוכות שהושיבם הקב"ה בהם בדרך נס ופלא.

התבוננות | מידה טובה מרובה!

"אלפני דלפני לא מפקדין" לכן מותר למכור חבילה לסוחר שימכור לאחרים שיעבדו בזה לעבודת כוכבים.

מעניין הדבר שלגבי מצווה מבואר ש"כותבי ספרים תפילין ומזוזות, הן ותגריהם ותגרי תגריהן, פטורים מכל המצוות האמורות בתורה" מפני שהם מוגדרים "עוסקים במצווה", וזאת למרות המרחק מ"תגרי התגרים" עד הלקוח שישתמש בדבר למצווה.

יש ללמוד מזה עד כמה מידה טובה מרובה ממידת פורענות, שהרי לגבי מוכר לע"ז מבואר בסוגיא שלנו ש"תגרי תגרים" מותרים למכור את סחורתם למרות שהלקוח של הלקוח שלהם יעשה בזה איסור.

מנהג | הבאת תרנגול חי למשתה החתונה

בדף שלנו מבואר שהיה המנהג להביא תרנגול חי לשמחת החתונה, והיו מבקשים תרנגול לבן כדי שיהא נאה.

וצריך להבין, מה לתרנגול באולם החתונות?! מדוע היו מביאים לשם תרנגול חי ומקרקר?

מנהג זה לכאורה נזכר כבר בגמרא בגיטין נז, א שבטור מלכא "הווי נהיגי כי הווי מפקי חתנא וכלתא, מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא, כלומר, פרו ורבו כתרנגולים".

ואל תתמה, האם גם הגויים נוהגים ברמזים לברכת "פרו ורבו", שהרי למדנו ברש"י לעיל דף ח, ב שאסור לשאת ולתת עם הגוי שמשיא את בנו מאז שהוא זורע את השעורים כדי לרמז בהם לחתן ולכלה "פרו ורבו כשעורים הללו שממהרין לצאת מכל התבואה". זוכרים? אם כן, אין פלא שגם את מנהג "פרו ורבו כתרנגולים" אימצו גם הגויים.

כגון הנזיר שמקבל את כוס היין שנותן לו המכשילו, אינו עובר ב"לפני עיוור" על כך שהכשיל בזה את הנותן ב"לפני עיוור"...

לפני שאסביר את הטעם לזה, אביא הוכחה לדברי מדברי החפץ חיים בפתחה לאוין אות ד' שכתב שהמספר לשון הרע בפני כמה שומעים עובר על כל שומע ושומע משום לפני עיוור על כך שמכשיל אותו בשמיעת לשון הרע. לעומת זאת, מי שמצטרף לשומעים אחרים ששומעים לשון הרע אינו עובר על "לפני עיוור" שמכשיל את המספר, כי גם בלעדיו יש שומעים שגורמים לו לספר. עד כאן קיצור דבריו.

והנה, אי נימא שמי שמוכשל בעבירה עובר גם על "לפני עיוור" על ה"לפני עיוור" של המכשיל, אם כן מי שמצטרף אל שומעי לשון הרע הרי הוא מוסיף למספר לאו נוסף של "לפני עיוור", על הכשלתו שלו, וא"כ מדוע אין הוא עצמו עובר על "לפני עיוור". אתם 'אוחזים ראש'...?

מה הביאור בזה? משום שהאיסור של "לפני עיוור" מתייחס אל המכשיל כאחראי על החטא של המוכשל. לא יתכן שהמוכשל ה"מסכן" יהיה אשם בכך שבזה עצמו שנכשל ע"י המכשיל הוא הכשיל אותו ב"לפני עיוור". זהו פרדוקס. ועוד יש להעמיק ולבאר את הדברים.

עיון | האם ראוי למכור בזול לצורכי מצווה?

הגמרא אומרת שיתכן שהגוי מציג את עצמו כאילו רוכש עבור העבודה זרה כי הוא בטוח שכמו שהוא קשור לעבודה זרה כך כולם אדוקים כמותו, מפרש רש"י "ואילו קונין מידו שום חפץ לצורך עבודת כוכבים היה נותנה בזול מתוך שהוא אדוק לעבודת כוכבים, וסבור כי היכי דאביקנא בה ויהיבנא כל מידי דאית לי בזול לצורך עבודת כוכבים כולי עלמא נמי אדוקין בה, סבר אימא לעבודת כוכבים קבעינא ויהבו לי בזול ומיהו אין לבו לעבודת כוכבים ולישתרי".

לכאורה יש ללמוד מכאן שמי שאדוק ודבוק בעבודת ה', דרכו למכור בזול לצורך עבודת ה'. אמנם מסתמא אין זה שייך אצל מי שמוכר אך ורק תשמישי קדושה או ארבעת המינים וכדומה, שכל פרנסתו מהדברים הללו, ואם יבקשו כולם הנחה עבור האתרוגים או הציציות שהם לעבודת הבורא, ממה יתפרנס?! אך מי שמוכר מוצרי חולין ומגיע לקוח שמעוניין לרכוש עבור דבר מצוה – ראוי שימכור לו בזול.

יעמדו על הברכה בעלי חנות "פיצוחי... " בצומת בר-אילן, שכאשר הם "מנחשים" שאני רוכש כיבוד עבור השיעור שלי – מיד מבקשים להשתתף בהנחה מכובדת!... הרי זה ממש כמבואר בגמרא כאן.

שמשערין השעות בחול ואם יכולים להפכו ונטה להתיר כי כל הכלים ניטלים בשבת ואין בזה משום מלאכה כי מעצמו יורד ונמשך החול למטה ואני שמעתי נאמנה כי בלישבונא שהיתר עיר גדולה לאלהים היו מניחים אותו לפני הדורש בתיבה".

הרי לנו שכבר באותה תקופה התמודדו השומעים מול דרשנים שמאריכים בדרשותיהם, ולכן העמידו לפניהם "שעון חול" לקצוב את הדרשה.

אם כן, משער ידידי שליט"א, יתכן שמי שלא השיגה ידו לרכוש שעון חול היה מביא פשוט... תרנגול, שדרכו לקרקר בקולי קולות מדי כמה דקות... וכך יהיה "שעון עצר" טבעי שיסמן לדרשן על חלוף הזמן...

מקור | מה זה "נערים ממשתה נגינתם"

בברכת הנישואין אנו מזכירים מושג שאין ידוע מקורו "נערים ממשתה נגינתם". השייכות בין הנערים לנגינות נזכרת בפסוק באיכה ה, יד "זְקִינִים מְשַׁעֲרֵי שְׁבָתוֹ בְּחֻמֵּי מְגִינָתָם", הרי שבחורים דרכם לנגן, אבל לא נזכר שם שיש "משתה נגינת הבחורים". [אך מצאנו בירושלמי סוטה ט, יב "משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתאות, דאמר קרא זקנים משער שבתו - בחורים מנגינתם", הרי שהיה פשוט ש"נגינתם" היינו "בבית משתאות"].

והנה, בגמרא שלנו אנו לומדים על המושג הזה של "משתה נערים", כמו שפירש רש"י את דברי הגמרא שמה שהותר למכור תרנגול לבן למשתה הנכרי היינו בטוויזג - "משתה של מריעות שעושים הנערים זה עם זה וקורין קמפרויישיא". בלעזי רש"י תרגמו "קמפרויישיא" – מחול. הרי ש"משתה הנערים" כלל "נגינות מחול", אם כן זהו "משתה נגינת הנערים".

למדנות | האם יש "לפני עיוור" על "לפני עיוור"

"אלפני דלפני לא מפקדין" התוספות לקמן טו, ב כתבו דכל זה במוכר לתגר גוי אבל במוכר לתגר ישראל עובר ב"לפני עיוור" על כך שמכשיל את התגר ב"לפני עיוור".

אמנם נראה שזהו דוקא אם ה"לפני עיוור" של התגר הוא ביחס ל"עיוור" שלישי, הקונה מהתגר, אבל אם מכשיל את חבירו בכך שחבירו יכשיל אותו עצמו, לא שייך בזה "לפני עיוור".

לו תמיד מאמרי דעה או טקסטים שמבטאים את הדיעה שלו. התוצאה מה"שירות" הזה הוא שה"ימני" בטוח ש"כולם כולם ימניים" וה"שמאלי" בטוח ש"כולם כולם שמאליים". **הרי המחשב יצר להם "עולם כבקשתך" בו כולם חושבים כמוהו.**

עוד אחת מסכנות העולם הווירטואלי המופרע.

לשון הקדש | "אביק" – לשון התקשרות וחיבוק

מדוע מי שאדוק וקשור לעבודה זרה נקרא בלשון הגמרא "אביק"? הבסיס לזה לכאורה מהפסוק בפרשת וישלח (לב, כה) "ויאבק איש עמו", שכתב שם רש"י "ויאבק איש עמו - ויתעפר, כך פירשו מנחם. לשון אבק, שמעלין אבק ברגליהם. ולי נראה לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא, בתר דאביקו ביה, ואביקו ליה מיבק, לשון עניבה, **שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו**".

כע"ז פירש הרמב"ן שם "אביקה בלשון חכמים חביקה שמשו בה הרבה, אבקתא אית בה, דרגש עיולי ואפוקי באבקתא. וכן 'אבוקה' בלשונם בעבור היותה מעצים דקים חגורים וקשורים יחד, כי החי"ת תכבד בלשונם והקלו אותה לאל"ף, ופעמים רבים יבליעו החי"ת... **ואפשר שיהיה 'ויאבק' - ויחבק, כמו ויחבקהו (להלן לג ד), כי אולי כן הלשון... ושמה הוא דעת אונקלוס שאמר ואשתדל, וכך תרגם וכי יפתה (שמות כב טו) ארי ישדל, יחבק וינשק שהוא דרך הפתוי...**"

לקח | המאבק עצמו יוצר חיבור ושייכות

הרי לנו דבר נורא: אותה מילה המתארת את הדביקות "אביק" – לשון התקשרות או חיבוק, היא גם זאת שמתארת את ההתקוטטות "מאבק", כי בשעת המריבה הם אווזים זה בזה ומנסים להפיל זה את זה.

יש כאן לקח חינוכי: לפעמים עצם המאבק עם הרע, גורם לנו להתקשר אליו ולהידבק בו. **גם המריבה היא סוג של התייחסות וקירבה.** הרבה פעמים עדיפה ההתעלמות והניכור המוחלט מאשר הזיקה למריבה והתעצמות הדדית. **עיינו ברמב"ן תחילת פרשת וישלח שיעקב אבינו נתבע על כך שיצר קשר עם עשיו,** הגם שכוונתו היתה לתפילה דורון ומלחמה, היה ראוי יותר להתעלם כליל מעשיו.

אחוד לכם חידה: מה ההיפך מאהבה? תחשבו רגע... לא! טעיתם! השנאה **איננה** היפך האהבה, אדרבה, היא קרובה אליה. **ההיפך מאהבה היא...אדישות,** הקרירות והניכור. לכן, לפעמים דוקא המאבק מורה על חיבור ושייכות. אם הוא

נפש האדם | "כולם" חושבים כמוני!...

יש ללמוד מהגמרא כאן שאדם בטוח ש"כולם" חושבים כמוהו. כשם שהוא אדוק בעבודה זרה כך כולי עלמא גם אדוקים...

זאת הסיבה שמי שכולו טהור וצדיק חושב שגם כולם כך, ודן אותם תמיד לכף זכות. מאידך מי שרואה בכל אחד רוע ושחיתות, כנראה כך הוא נראה בעצמו.

מספרים על אחד מנכדיו של **רבינו הגרי"ש אלישיב זצ"ל** ששאל אותו על בחור שנרדם על הגמרא מה עדיף האם להשאיר אותו כך או להעיר אותו ולומר לו ללכת לישון במיטה.

בתגובה התאונן הרב אלישיב "מה אתה מבזבז לי את הזמן לשווא על סתם שאלות לא מעשיות" מדוע זה לא מעשי? שאל הנכד **"כי בחור לא יכול להירדם ליד הגמרא. על דף גמרא אי אפשר להרדם..."**

הוא היה בטוח **דכי היכי דההוא גברא אביק בתורה הקדושה** כך כולי עלמא נמי אביקו...

סכנה | העולם הווירטואלי יוצר תחושה מדומה של "כולם כמוני"

פעמים רבות אני נתקל באנשים שמעגלים עיניהם **בתימהון** כשנודע להם שיש אנשים שפויים ונורמטיביים שחושבים **אחרת** מהם... "היתכן משהו שפוי שמחזיק בדיעות שמאליות/ימניות?!... הרי כל האנשים ההגיוניים שאני מכיר בסביבתי סוברים כמוני!..."

אנשים מתקשים לעכל ש"כשם שפרצופיהן שונים כך דעותיהן שונות". הם בטוחים ש"כולם יודעים שדבר פלוני הוא לא נכון, וצעד אלמוני הוא חכם מאד..."

חבר שלי היה מוכן להישבע בנקיטת חפץ **שאינ אדם נורמטיבי שמשתמש ב"בבוט" ודומיו לשטיפת רצפות...** זה בוודאי מונח אצל כולם כאבן שאין לה הופכין לאחר שהשקיעו בה הרבה כסף, בדיק כמו אופה הלחם או אופני הכושר... למה הוא חשב כך? **כי הוא סבר שזה פינוק מיותר, לעצלנים בלבד... לכן היה בטוח שבוודאי גם כל שאר הנורמטיבים חושבים כך...**

בדור האחרון התופעה הזו מתחזקת, מדוע? כי אחוזים עצומים מהאנושות מקבלים את המידע שלהם מהרשת המקוונת. **מנועי החיפוש המשוכללים** יודעים לזהות לפי הרגלי הגלישה את הדיעות המועדפות על אותו גולש ולהציג

מוציא אותך מהכלים, כנראה שהוא "נוגע" בך.

העמקה | מה היה כתוב בארבע מאות פרקי המסכת?

מבואר בגמרא שלנו שלאברהם אבינו היו ארבע מאות פרקים במסכת עבודה זרה. כבר הארכנו לעיל דף ט' שאברהם אבינו קירב את ההמונים לאמונה באמצעות הקמת ישיבות בהם הגו ולמדו בספרים שחיבר, כמו שכתב הרמב"ם. אחד הספרים הללו היה "מסכת עבודה זרה" שכללה ארבע מאות פרקים!

מה היה כתוב שם בכל כך הרבה פרקים?

ראיתי בספר הנפלא "דף על הדף" בשם **הגאון רבי חיים שטיין זצ"ל**, ראש ישיבת טלז, שביאר הכוונה על פי שמצינו לחז"ל שהרחיבו היריעה ואמרו כל הכועס כאילו עובד ע"ז, וכל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד ע"ז, וכל המבטל תורה כאילו עובד ע"ז, וכל המחליף בדיבורו כאילו עובד ע"ז, ועוד רבים כדומה לזה, ואצל אברהם אבינו היו ברורים לפניו כל האופנים ואופני האופנים שאפשר לטעות אחר אביזרייהו דעבודה זרה, אפילו אלו שמגדול עוורון לבנו אין אנו מרגישים בהם, ולפיכך היו לו ארבע מאות פרקים.

וביאר בזה הגאון זצ"ל שלכן באו כל החומרות וההקפדות בדיני פרה אדומה, כי כיון שהיא כפרה על חטא העגל, חטא עבודה זרה, שיש בה כך כך הרבה עניינים של אביזרייהו דעבודה זרה, ובאו חז"ל ללמדנו להישמר מכל סרך עבודה זרה, ומכל ה"כאילו" עובד עבודה זרה.

והביא שם מהגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד שכתב שכל דבר שידמה האדם בדעתו שיהיה כוחו להיטיב או להרע, הרי זה בגדר עבודה זרה, כי אין עוד מלבדו יתברך, וגם כשאדם בוטח בעצמו, על כוחו ועוצם ידו, הרי זה עבודה זרה.

וממשיך שם ומבאר לפי"ז את דברי הגמ' כאן: עבודה זרה דאברהם אבינו (מסכת ע"ז) ד' מאה פרקי הוין, והביאור בדברי הגמ', דבהכרת אברהם את בוראו, וההתרחקות בתכלית מכל שמץ עבודה זרה, הגיע הרבה יותר בהכרתו, ובמקום חמשה פרקים במסכת ע"ז שיש לנו והנמסר בתורה שבעל פה, היו אצלו ד' מאות פרקים. ובודאי יש לזה מקור ושורש בסיפורי התורה מאברהם, הרי דיש בסיפורי התורה אלו דת ולימוד הקיום למעשה באופן מבהיל, למשל, כל גדר חסרון בטחון בהשי"ת, כל חלישות בהכרת השגחה פרטית, וכל מחשבה לתלות המאורעות בסיבות ומקרים, ענין החנופה דמדמה אותה החובת הלבבות (שער הבטחון) לשמץ ע"ז דעובד לבני אדם, וכן ענין הבוטח באדם, ובכל עניינים אלו יש דברים דקים ורחוקים יותר. עד כאן דבריו הנוגעים בעיקרי אמונתנו.

